

student has equal opportunities to develop their potential. The importance of education as a tool for changing stereotypes and creating a more equitable society is emphasized as a key factor in successfully transforming the school system towards gender inclusivity.

Bibliography:

1. Nikitina I., Ishchenko T. Globalization of education: modern experience. Scientific Journal of Polonia University. 2023. 56(1), 216–223.

2. Вища освіта та гендерні стереотипи: чому дівчата не обирають технічні спеціальності? URL: <https://cedos.org.ua/vyshha-osvita-ta-genderni-stereotypy-chomu-divchata-ne-obuyayut-tehnichni-speczialnosti/>

3. Стратегія впровадження гендерної рівності у сфері освіти 2030 року. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/news/2023/03/16/Strateh.vprovadzhen.hendern.rivn.u.sferi.osvity.do.2030.roku.16.03.2023.pdf>

4. 100 жінок: «Дітей майбутнього не можна навчати за книжками з минулого». URL: <https://www.bbc.com/ukrainian/features-41597918>

5. Як навчати школярів долати гендерні стереотипи: конспекти занять (Навчально-методичний посібник для загальноосвітніх навчальних закладів / Колектив авторів Т. Говорун, О. Кікінежді та інші, за загальною редакцією професора Т. Говорун. URL: https://gender.org.ua/images/lib/gender_stereotype.pdf

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-357-9-99>

ПРИРОДА ГУМОРУ ТА ОСНОВНІ ПІДХОДИ ДО ЙОГО ВИВЧЕННЯ

Олійник Ю.

*здобувачка вищої освіти першого (бакалаврського) рівня
за спеціальністю 035 – Філологія
Сумський державний університет
Науковий керівник: **Зінченко А. В.**
кандидат філологічних наук,
асистент кафедри германської філології
Сумський державний університет
м. Суми, Україна*

Гумор є універсальним явищем, яке пронизує всі сфери нашого життя, у тому числі й мову. Це складний феномен, який відображається через

різноманітні лінгвістичні засоби та механізми. Вивчення природи гумору та його виявів у мові розкриває перед нами комплексні поєднання мовних і позамовних засобів для досягнення комічного ефекту.

У наукових студіях на сьогодні існує три панівні теорії походження гумору: теорія домінування, теорія розвантаження та теорія невідповідності [2]. Прихильники теорії домінування стверджують, що гумор виражає відчуття переваги у соціальних відносинах. Однак це не знайшло підтвердження серед решти науковців, оскільки вони вважають відчуття зверхності виключно індивідуальним досвідом, а не колективним [3].

Основою теорії розвантаження стали дослідження Г. Спенсера, британського філософа й соціолога, який вважається одним з фундаменталістів вивчення гумору. Його переконання базувалися на ідеї комічного як «розрядки затриманих почуттів у м'язовій системі за відсутності інших доступних каналів» [1, с. 108–109]. Хоча сучасні дослідження гумору охоплюють вже більше аспектів, теорія та ідеї Г. Спенсера продовжують займати чільне місце в теорії творення комічного.

Теорія невідповідності базується на розуміння, що гумор породжується у результаті невідповідності між очікуваним та реальністю. Цю теорію більше пов'язують із когнітивними операціями з обробки гумористичних ситуацій, аніж із соціальними аспектами. Наразі, ця теорія вважається перспективною у дослідженнях смішного, й різними способами інтегрується в соціологічну думку [5].

Функціоналістський підхід до гумору розглядає його як інструмент, який виконує соціальні функції для суспільства чи певної соціальної групи. У своїх ранніх дослідженнях функціоналісти зосереджували увагу на ролі гумору та інших соціальних явищ у збереженні та підтримці соціального ладу [5]. Існують ще й низка інших теорій дослідження гумору. Так, теорія конфлікту розглядає це явище як прояв протистояння. Антагоністичне розуміння гумору показує його взаємозв'язок із соціальними конфліктами, де гумор може виступати як знаряддя або засіб для атаки чи захисту [4].

Усі перелічені теорії вивчення гумору розглядають гумор переважно в якості соціального, психічного, або філософського явищ. Лінгвісти ж розглядають явище комічного як вербалізований результат, який реалізується через залучення певних мовних інструментів: фонетичних, лексичних, синтаксичних та стилістичних [5]. З точки зору вивчення його функцій, у мові гумор виконує важливі функції: 1) сприяє відтворенню соціокультурного контексту (іронії, сарказму, сатири, що можуть відтворювати реальність через відтінки гостроти та критики); 2) засіб комунікації, сприяючи встановленню контакту, розслабленню

атмосфери спілкування, формуванню соціальних зв'язків; 3) інструмент вираження особистої ідентичності й креативності мовця.

Отже, гумор глибоко впливає на соціальні структури й суспільні взаємовідносини. Він постає важливим елементом людської культури й комунікації, виражений через лінгвістичні та екстралінгвістичні інструменти. Наукові концепції, такі як теорії домінування, розвантаження та невідповідності, дають можливість розглядати гумор з різних ракурсів і зрозуміти його поліфункціональність. Важливо також враховувати вплив аудиторії на формування й сприйняття гумору, оскільки визнання гумористичних висловлень є ключовим для їхньої ефективності. Гумор не лише розважає, а й є відображенням соціокультурного контексту, що відображає історію та динаміку суспільства.

Література:

1. Herbert S. Principles of psychology. London : Williams and Norgate, 1881.
2. Morreall J. Taking laughter seriously. Albany : State University of New York, 1983. 144 с.
3. Raskin V. Primer of humor research. De Gruyter, Inc., 2008.
4. Speier H. Wit and politics: An essay on laughter and power. 103-те вид. American Journal of Sociology, 1975.
5. Raskin V. Semantic mechanisms of humor. Dordrecht : Springer Netherlands, 1984. URL: <https://doi.org/10.1007/978-94-009-6472-3> (дата звернення: 03.12.2023).